

Grote rol voor agrarische natuur

Natuurbeheer vormt essentieel onderdeel op bedrijf Mts. Van der Groes

In het BIOM-project (Biologische landbouw, Innovatie en Omschakeling), een project van DLV-Adviesgroep en PAV, worden biologische bedrijfssystemen van praktijkbedrijven in de akkerbouw- en vollegrondsgroenteteelt geoptimaliseerd. Een onderdeel van dit project is de inventarisatie en verdere ontwikkeling van agrarische natuur op deze bedrijven. Maatschap Van der Groes in het Brabantse Haps is een van de deelnemende bedrijven.

ONDERZOEK

In 1980 waren de belangrijkste peilers van het bedrijf van Paul van der Groes de varkenshouderij met 120 fokzeugen en 280 vleesvarkens en 20 hectare akkerbouw. De varkenshouder had toen al de wens om over te stappen op biologische landbouw, maar de zware financiering van het bedrijf maakte dat onmogelijk. Van der Groes is blijven zoeken naar mogelijkheden om het bedrijf een gezonde toekomst te geven. Inmiddels heeft het bedrijf een ware metamorfose ondergaan. Ongeveer 14 jaar geleden is van der Groes begonnen met het aanbieden van zorgtherapie op het bedrijf. Er is nu dagelijks een groep van ongeveer 10 mensen die zorgthera-

pie krijgen, de zogenaamde hulpboeren. Het bedrijf is in 1994 omgeschakeld naar een biologische bedrijfsvoering en heeft nu nog 30 fokzeugen en 200 mestvarkens. Daarnaast heeft het bedrijf 30 melkgeiten, een minicamping en een winkel waarin de eigen producten verkocht worden. Tenslotte zijn op alle percelen van het bedrijf beheersovereenkomsten afgesloten. Kortom, het bedrijf is inmiddels een schoolvoorbeeld van multifunctionele landbouw.

Een nieuwe peiler: natuurbeheer

Op het bedrijf van maatschap Van der Groes is altijd veel natuur aanwezig geweest. Binnen de bedrijfsgrenzen ligt

een bos van ongeveer 1 hectare met daarin een poel. Er zijn twee steilranden op het bedrijf. In beide steilranden bevindt zich een dassenburcht. Vanuit het erf en de bedrijfsgebouwen, die midden op het bedrijf liggen, lopen 2 oude houtwallen in oostelijke- en westelijke richting. Aan de noordzijde grenst het bedrijf aan een stuk bos. Vroeger werd het bedrijf omgeven door meidoornhagen. Het beheer van al deze elementen kostte veel tijd en leverde vooral beperkingen op

voor een efficiënte bedrijfsvoering op het gangbare bedrijf. In het huidige bedrijf daarentegen is natuurbeheer een van de peilers onder het bedrijf. Die omslag is tot stand gekomen door het actief inspelen op allerlei ontwikkelingen in en buiten het bedrijf.

Een veranderend bedrijf

Zeven jaar geleden kreeg Van der Groes het advies van de bank om bij te bouwen en meer varkens te gaan houden. Dat advies strookte niet met zijn interesses en manier van werken. Het was de aanleiding om definitief het roer om te gooien. Hij beleefde veel plezier in het werken met de hulpboeren en besloot dit aspect verder uit te breiden. Het bedrijf schakelde om en er werd gezocht naar werkzaamheden, speciaal geschikt voor de hulpboeren. In de zomer was er volop werk maar in de winter minder. De veelheid aan natuurlijke elementen op het bedrijf bood uitkomst. Het beheer en onderhoud hiervan zijn bij uitstek geschikt voor deze groep. Ondertussen verliep de ruilverkaveling moeizaam. Er kon alleen een aangrenzend nat stuk grond, ongeschikt voor akkerbouw, verworven worden. De oplossing was het houden van geiten, waardoor er behoefte aan grasland ontstond. Bovendien is geitenhouderij goed te combineren met de zorgtaak.

In dezelfde periode werd de ecologische hoofdstructuur (EHS) in het gebied aangewezen. Twee percelen van het bedrijf kwamen hierin te liggen. In eerste instantie tekende Van der Groes met vele anderen bezwaar aan, maar al snel zag hij de mogelijkheden voor het bedrijf. Het werk met de hulpboeren vereiste een meer extensieve opzet van het bedrijf en de beheersovereenkomsten maakten dit mogelijk. Hij sloot als eerste een beheersovereenkomst af en natuurbeheer werd steeds belangrijker.

Van der Groes voelde niets voor het advies meer varkens te gaan houden. Foto's PAV.

column

Schadeloos

Het is voorjaar en al bijna zomer. De tijd dat alles weer opnieuw begint te leven. Een tijd ook dat veel mensen inspiratie krijgen voor het nieuwe jaar. Voor de boer betekent het voorjaar een drukke tijd. De gewassen moeten weer in de grond of de wintervoorraad veevoer moet worden gewonnen. Voor beide is goed weer nodig. En daar zit vaak een stukje stress. Niet bij het weer want dat is er gewoon, maar bij de boer die er van afhankelijk is.

Bij slechte weersomstandigheden is er op het land weinig te beleven en gaan de rekenmeesters aan de slag. Een hele nuttige bezigheid maar soms leidt het tot vreemde krantenkoppen. Je leest dan bijvoorbeeld: *schadepost van vele miljoenen door slecht weer*. Soms is schade ten gevolge van de natuur of het weer goed in geld uit te drukken. Dat is de rechtstreekse materiële schade zoals de glasschade bij grote hagelbuien. Veel moeilijker wordt het bij schade aan gewassen ten gevolge van sub-optimaal weer. Gewassen leven en komen door het complexe samenspel van een groot aantal factoren tot een bepaalde productie. Het weer is een van de factoren, bodemgesteldheid, ras en verzorging zijn andere. Hoe nu de schade van het weer te becijferen? Vergelijking van het ene jaar met het langjarig gemiddelde? Dat is volgens mij niet reëel. Het gewas kan alleen maar groeien omdat er weer is. Het gemiddelde weer bestaat niet. Het is een berekening. Daarom moet ook niet met het gemiddelde worden vergeleken. Gebeurt dit wel, dan moeten ook de afwijkingen van het gemiddelde in de voorgaande jaren met de schade worden verrekend. De schade zal dan in bijna alle gevallen ongeveer op nul uitkomen, verwacht ik. Ik hoop op een groeizame zomer en een mooie herfst.

Durk Oosterhof
Melkveehouder in Drachten

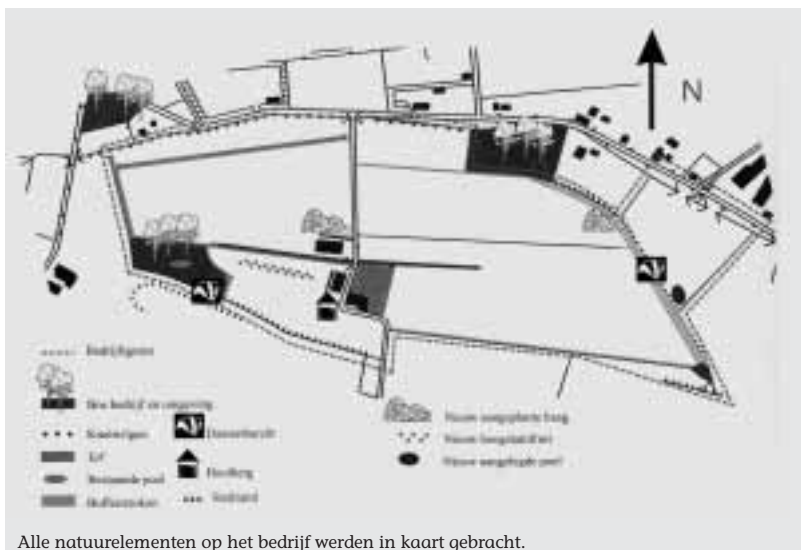
In samenwerking met het Brabants Landschap werd een poel aangelegd.

Samen met Staatsbosbeheer werd een brede houtwal aangeplant op de steilrand. Beheer en onderhoud is nu in handen van het bedrijf. Op een overhoek bij de steilrand is in samenwerking met het Brabants Landschap een poel gegraven.

Veranderingen sinds BIOM

Sinds van der Groes meedraait in het BIOM-project zijn langs de slooten en de stuwwal drie meter brede bufferzones aangelegd. Ook dit was weer het gevolg van het combineren van een aantal doelstellingen. Vanuit de slootkanten en de stuwwal groeiden steeds distels en kweek de akker in. Door bufferstroken aan te leggen wordt verrijking van de slootkant met mest tegengegaan.

Door de slootkanten en de bufferstroken te verschrallen (maaïen en afvoeren) ontstaat een minder geschikt milieu voor deze akkeronkruiden. De kampeerders willen graag een rondwandeling over het bedrijf kunnen maken. Dat is nu mogelijk door van de bufferstroken gebruik te maken, zodat ze niet door de gewassen hoeven te lopen. Tenslotte zijn de bufferstroken ingezaaid met pollenvormende grassen, zoals beemdlangbloem, kropjaar en rietzwenkgras. Deze grassen vormen de overwinteringsplaats voor tal van grondgebonden insecten die een actieve rol kunnen spelen bij het beheersen van ziekten en plagen. Van der Groes: 'Ik begin het gevoel te krijgen dat nu alles klopt'.

Alle natuurelementen op het bedrijf werden in kaart gebracht.

Andries Visser
PAV-Lelystad